

Voorzorg: versterking van psychosociale ondersteuning in de eerste lijn

Met Voorzorg wordt in Stadskanaal hulp geboden aan mensen op de wachtlijst voor specialistische geestelijke gezondheidszorg (GGZ). Tijdens de wachttijd worden deze patiënten geholpen met individuele en groepsgevoerde ondersteuning door ervaringsdeskundigen en andere professionals van GGZ en het sociaal domein. In opdracht van de deelnemende partijen heeft Aletta Advies onderzoek gedaan.

Waarom dit onderzoek?

1

Wat zijn de werkzame factoren van Voorzorg?

2

Wat kan er worden geleerd van de ervaringen in Stadskanaal om Voorzorg ook elders toe te passen?

De bouwstenen van Voorzorg

a

Samenwerking tussen huisartspraktijk, sociaal domein en GGZ

c

Groepsbijeenkomsten

b

Triage / screening door de huisarts

d

Individuele begeleiding

Voorzorg element 1. De samenwerking tussen huisartspraktijk, sociaal domein en GGZ

Wat?

De partijen hebben een vast 'ketenpartneroverleg'. Dit is een belangrijke bestaande structuur waarin een gezamenlijke visie op Voorzorg kon groeien en de partijen op de werkvloer te verbinden. Belangrijk is de sterke positie van het sociaal domein.

Voorzorg element 2. Triage en screening door de huisartspraktijk

Wat?

Alle mensen op de wachtlijst voor SGGZ werden door de huisartspraktijk gescreend en besproken in een multidisciplinair overleg met sociaal domein en POH GGZ. Het doel was toeleiding naar de Voorzorggroep. Deze aanpak is verbreed naar alle patiënten in de huisartspraktijk met psychosociale problemen.

Voorzorg element 3. Voorzorggroep

Wat?

Na de screening wordt een ervaringsdeskundige aan de patiënt gekoppeld om de drempel naar de Voorzorggroep te verlagen. De groepen worden begeleid door ervaringsdeskundigen vanuit GGZ-Verslavingspsychiatrie en Welzijn. Er zijn 2 groepen, die wekelijks een bijeenkomst hebben van een uur.

Voorzorg element 4. Individuele begeleiding

Wat?

Soms zijn patiënten zijn na de screening nog niet in staat deel te nemen aan een bijeenkomst van de Voorzorggroep. De ervaringsdeskundige van Voorzorg biedt dan individuele begeleidingsgesprekken gericht op deelname aan de Voorzorggroep.

Wat levert de Voorzorggroep op voor cliënten?

- Het isolement wordt doorbroken
- Deelnemers geven elkaar steun
- De Voorzorggroep biedt structuur
- Deelnemers krijgen een positiever zelfbeeld
- De Voorzorggroep voorkomt dat het crisis wordt
- Via Voorzorg komen de mogelijkheden van sociaal werk in beeld
- Door Voorzorg maakt de cliënt een betere start in de SGGZ-behandeling.

Wat levert de Voorzorggroep op voor professionals?

- De belangrijkste opbrengst van Voorzorg is de verbinding tussen huisarts, sociaal domein en GGZ
- De beschikbare bronnen beter worden benut
- Voorzorg heeft zich ontwikkeld van 'overbruggingszorg' voor mensen op de wachtlijst SGGZ' naar alle mensen met psychosociale en psychische problemen van de huisartspraktijk.

Case studie Voorzorg

NILSSON

ACHTERGROND

- Man, 23 jaar, alleenstaand en alleenwonend
- Opleiding als pedagogisch medewerker
- Hobby's: gamen, muziek maken en luisteren
- Problematische jeugd motivatie om een opleiding in de jeugdhulpverlening te doen
- Op 18 jarige leeftijd zelfstandig gaan wonen, opleiding gedaan en na jaar 1e episode depressie > behandeling Lentis
- Na behandeling aan werk gegaan, aanvankelijk ging dat goed, maar na anderhalf jaar terugval

REDEN AANMELDING S-GGZ

- Terugval na eerdere behandeling
- Depressie, suïcidaal
- N trekt zich helemaal terug: werkt niet meer, kapt sociale contacten af, komt niet buiten, leeft als een kluisenaar
- Aanmelding viel net buiten termijn van 1,5 jaar (dan geen wachtlijst, maar direct weer hulp van Lentis)
- Er was geen nazorg na eerste episode

DE WAARDE VAN VOORZORG

- Doorbreken isolement: 'je komt de keet uit'
- Contact en uitwisseling met mensen in een vergelijkbare situatie: 'ze begrijpen de shit die je hebt meegemaakt, en hebben geen oordeel'
- Ervaringsdeskundigen als begeleiders - zoeken oplossingen die passen bij jouw situatie

GEEN VOORZORG?

- Dan was ik er niet meer
- De groep zorg ervoor dat ik niet helemaal wegval
- De groep verwacht dat ik dinsdags kom - dat telt voor voor mij, ik heb een groot verantwoordelijkheidsgevoel.

De afgebeelde persoon is geen cliënt van Voorzorg en de naam Nilsson is fictief.

Financiële aspecten

Voorzorg vraagt om integrale financiering op 5 gebieden:

1

Inzet werving en opleiding van ervaringsdeskundigen van Welzijn, Verslavingszorg en GGZ

2

Tijd voor de huisarts/ POH-GGZ (trriage, implementatietijd en consulten)

3

Indirecte tijd voor overleg/ MDO tussen de operationeel betrokken partijen

4

Geoormerkte financiering van extra instroom Sociaal Domein

5

Uitvoering van de Voorzorggroepen

Wat zijn de kosten van de Voorzorggroep?

- De uitvoering van de Voorzorggroep kost per jaar ongeveer €45.000 per jaar

Wat zijn de extra kosten van de brede Voorzorg-aanpak?

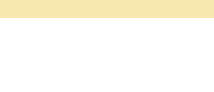
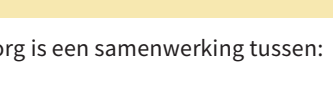
- De extra kosten van de uitvoering van de brede Voorzorg-aanpak (screening, triage en MDO voor alle patiënten met psychosociale problematiek bedragen ongeveer €80.000 per jaar

Ook starten met Voorzorg?

Dit zijn de tips uit Stadskanaal!

- Investeer in een gezamenlijke visie op beleidsniveau. Zo is bijvoorbeeld een pro-actieve rol vanuit de huisartspraktijk cruciaal.
- Ook voor het borgen van de continuïteit - wat een reëel risico is - is samenwerking op beleidsniveau van belang.
- Voor de triage kan voorlopig het 4KDL-instrument worden gebruikt, mits er ook aandacht is voor verslavingsproblematiek.
- Bespreek de cliënten op de wachtlijst SGGZ in een multidisciplinair overleg (MDO) tussen POH-GGZ, Welzijn, Verslavingszorg en GGZ.
- Betrek ervaringsdeskundigheid in dit MDO.
- Zorg voor goede afspraken over rollen en verantwoordelijkheden. (1) terugval op expertise van SGGZ en Verslavingszorg, door een directe lijn tussen professionals; (2) behandelverantwoordelijkheid bij de huisarts.
- Breng met een eenvoudige registratie de cliëntreis in beeld, maar voorkom registratielast om de meerwaarde van Voorzorg te 'bewijzen'. Leren, verbeteren en externe communicatie zijn de belangrijkste doelen van registratie.
- Zet ervaringsdeskundigen in om de drempel naar de Voorzorggroep te verlagen en focus individuele begeleiding na de triage ook op het toeleiden naar de Voorzorggroep.
- Communicatie over Voorzorg: meedoen is leuk en zinvol (zie bijvoorbeeld het artikel in DvHN).
- Bespreek met elkaar eventuele opvattingen over contra-indicaties die daarmee samenhangen.
- Financiering:
 - Voorzorg vraagt een investering in netwerkvorming en werkspraken. Dit komt ten goede aan alle kwetsbare en complexe doelgroepen waar samenhang tussen eerstelijns, GGZ en Sociaal Domein relevant is.
 - De uitvoeringskosten die met de Voorzorggroep worden gemaakt hebben betrekking op:
 - Triage en MDO
 - Groepsbijeenkomsten
 - Individuele begeleiding met ervaringsdeskundigen
 - Houdt rekening met een 'spin-off' effect van Voorzorg. Naar onder weten elkaar beter te vinden. De vraag partij ondersteuning vanuit Sociaal Domein kan hierdoor toenemen.
 - Om de brede aanpak van Voorzorg te realiseren is integrale financiering nodig op 5 gebieden:
 - Inzet werving en opleiding van ervaringsdeskundigen van Welzijn, Verslavingszorg en GGZ
 - Tijd voor de huisarts/ POH-GGZ (trriage, implementatietijd en consulten)
 - Indirecte tijd voor overleg/ MDO tussen alle operationeel betrokken partijen
 - Geoormerkte financiering van extra instroom Sociaal Domein
 - Uitvoering van de Voorzorggroepen

Voorzorg is een samenwerking tussen:

Meer informatie: Maarten Wegman, Regiomanager zorg Menzis, Wegman.M@menzis.nl